

Pölcz Ádám

Beszámoló a 18. Kárpát-medencei Kossuth-szónokversenyről

2017. november 10–11-én került sor a 18. Kossuth-szónokversenyre az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán (TÓK). Az eseményen 23 versenyző vett részt, közülük 12-en határon túlról (Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből és Délvidékről) érkeztek, 11 versenyző pedig az anyaország több felsőoktatási intézményéből gyűlt össze. A mezőnyben nemcsak egyetemi és főiskolai hallgatók, hanem – kiváló teljesítményük elismeréseként – középiskolás diákok is részt vettek az anyaországból és a határon túlról egyaránt. A versenyhez – 18. éve hagyományosan – retorikai konferencia is kapcsolódott *Az európai és a magyarországi retorika a reformáció idején (és azután)* címmel.

A jelenlévőket Steklács János egyetemi tanár, az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének tanszékvezetője köszöntötte, aki a konferencia és a verseny jelentőségét, továbbá a retorika a helyes nyelvhasználatban és a zavarmentes kommunikációban betöltött szerepét méltatta. Ezt követően a verseny szervezője, Pölcz Ádám szólt néhány szót a rendezvény jelentőségéről, majd megköszönte Adamikné Jászó Annának, a Kossuth-szónokverseny megálmodójának, hogy 18 éve folyamatosan és önzetlenül segíti a szervezést és a lebonyolítást. A verseny ugyanis 2017-ben lett „nagykorú”: az első Kossuth-szónokversenyt 1999-ben az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán tartották, később az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara és a Bölcsészettudományi Kar adott otthont a versenynek, majd egy év kihagyás után, 2016 óta a Tanító- és Óvóképző Karon szervezik meg a Kárpát-medencei versenyzőket tömörítő, kétnapos rendezvényt.

1. kép

Adamikné Jászó Anna, a Kossuth-szónokverseny alapítója

A köszöntőket követően került sor a konferencia-előadásokra. Adamik Tamás, az ELTE BTK professor emeritusa Pécseli Király Imre *Bevezetés a retorikába két könyvben* című művéről tartott előadást, különös tekintettel a műben megjelenő egyházatyákra. Az előadás végére a jelenlévők megtudták, Pécseli milyen gazdagon használta az egyházatyák gondolatait, és hogyan építette be őket a retorikájába. Az előadásból kiderült az is, hogy a *Bevezetés a retorikába* jelentőségét az adja, hogy

megjelenése után hosszú ideig használták tankönyvként. A mű eredetileg latinul jelent meg, és a harmadik kiadásából készült magyar fordítás 2017-ben, Constantinovitsné Vladár Zsuzsa fordítói munkájának köszönhetően készült el. Az Anyanyelvápolók Szövetsége jóvoltából a verseny végén minden versenyző kézbe vehette a kötetet.

A második előadó Constantinovitsné Vladár Zsuzsa, az ELTE BTK egyetemi docense volt. Előadásában a reformáció utáni korszak egy jelentős szerzője, Sajnovics János művét, a *Demonstratiót* vizsgálta meg retorikai szempontból. Az előadás arra összpontosított, hogy Sajnovics milyen retorikai eszközökkel bizonyította művében a magyar és a lapp nyelv rokonságát, különös tekintettel a hangtani, a jelentéstani és az etimológiai vonatkozásokra. Az előadásból megtudhattuk, hogy Sajnovics a klasszikus retorikában is fellelhető beszédszerkesztési és érvelési-bizonyítási módszerekkel élt, gazdag példaanyaggal dolgozott, és matematikusként az első rendszeres, tudományos bizonyítékot szolgáltatva a két nyelv rokonságára, és ezzel megalapozta az összehasonlító nyelvészetet. A *Demonstratio* eredetileg latinul íródott, de később lefordították dán, finn, német, angol és – 1994-ben – magyar nyelvre is.

2. kép

A konferencia és a verseny hallgatósága

A délelőtti harmadik előadója Hoványi Márton, az ELTE TÓK adjunktusa volt, aki a hermeneutika és a retorika reformációkori kapcsolatáról és egymásra hatásáról, valamint a katolicizmus és a protestantizmus szétválásában betöltött szerepéről értekezett. A két felekezetnek a bibliaértelmezése alapvetően különbözött egymástól: a protestantizmus Sola Scriptura elve a Szentírás szövegéhez való alapvető visszatérést sürgette. A Biblia anyanyelvekre való lefordítása, valamint az anyanyelvű prédikációk az Ó- és Újszövetség szélesebb körű, akár egyéni értelmezését is lehetővé tették.

A konferenciát követően, kora délután került sor a szónokverseny kötelező beszédeinek az elmondására. A versenyzőket idén is rangos zsűri bírálta. A zsűri elnöke Kiss Róbert Richard, Prima Primissima díjas újságíró volt, a zsűri tagjai: Bóna Judit egyetemi docens (ELTE BTK), korábbi versenyző; Dudás Róbert Gyula, korábbi versenyző; Gavlik István, a Kossuth Szövetség örökös tiszteletbeli elnöke; Koltói Ádám főiskolai docens (ELTE TFK); Nagy Fruzsina, a Szónok Születik retorikaiskola trénera, óraadó (SZTE). A zsűri titkári feladatait Lózsi Tamás, az ELTE TÓK adjunktusa látta el.

3. kép

A 18. Kossuth-szónokverseny zsűrije

A kötelező beszédre a résztvevők előre felkészülhettek, az előadott szöveg időtartama pedig nem haladhatta meg a hat percet. A versenyzők a felhívás szerint teljesítették a feladatot. A kötelező beszéd témája Arisztotelésznek a *Rhetorica ad Alexandrum* című munkájából kiemelt gondolata volt: „Az ékesszólás a bölcsességgel együtt az emberi élet kormányzója.” A versenyzők igyekeztek többféleképpen megragadni a mottót: a férfi- és a női szerep, valamint a bölcsesség közvetítése közötti összefüggés szempontjából; a tapasztalatok megszerzésének, az egymással való beszélgetés jelentőségének és a retorikának az összefüggései szempontjából; volt olyan versenyző is, aki a szavak jelentésének sokszínűségét és az ezek közötti bölcs választás fontosságát emelte ki.

A verseny második napján került sor a rögtönzésekre. A versenyzők két csoportban készülhettek fel a legfeljebb háromperces beszédek megtartására. A csoportok két-két témát kaptak, amelyeket a zsűri előző este, zárt körben határozott meg, és amelyekből az egyiket kellett a versenyzőknek kiválasztaniuk. A témák a következők voltak:

„A” csoport:

1. Ecce homo! – Milyen üzenetet küldene egy másik lakott bolygóra az emberről?
2. Mikor házasodjunk?

„B” csoport:

1. Mire nem tanítana meg egy „emberképes” robotot?
2. A suszter maradjon a kaptafánál?

A témák aktualitását az is bizonyította, hogy mindkét csoportban nagyjából fele-fele arányban választották az 1. és a 2. témát.

A verseny végén a zsűri három helyezést és hat különdíjat osztott ki; szavazott továbbá a közönség is az általa legjobbnak tartott szónokra, valamint számos egyéb értékes felajánlás, különdíj érkezett a rendezvény támogatóitól. A zsűri elnöke az eredményhirdetéskor személyre szólóan értékelt minden versenyző teljesítményét.

4. kép
Díjátadó

A verseny jutalmazottjai a következő résztvevők lettek (zárójelben a felkészítő/kísérő tanár neve szerepel):

A helyezettek:

- I. hely: Hajas Tamás Boldizsár, Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium, Miskolc (Szitás Benedek)
- II. hely: Kardos Kincső Ida, Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Székelyudvarhely (Mónus Dóra)
- III. hely: András Előd, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszeredai Kar (Hubbes László-Attila)

A zsűri különdíjasai:

A legjobb kötelező beszédet elmondó szónok:

Nguyen Milán, Budapesti Corvinus Egyetem (Balázs Géza)

A legjobb rögtönző:

Gulyás Márk, Ungvári Nemzeti Egyetem (Seres Kristóf)

A pontszámaik alapján különdíjasok:

Baliga Béla, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Bordás Ráhel, Károli Gáspár Református Egyetem (Tóth Etelka)

Szénási Edvin, Kaposvári Egyetem (Laczkó Mária)

Szökrön Ágnes, Károli Gáspár Református Egyetem (Sólyom Réka)

Az egyéb díjak nyertesei:

A közönségdíjas:

Hajas Tamás Boldizsár, Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium, Miskolc (Szitás Benedek)

A Tinta Könyvkiadó különdíja a leggazdagabb szókincsű versenyzőnek:

Szabó Eszter, Pannon Egyetem (Víg-Szabó Melinda)

A Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda különdíja a legszebben beszélő versenyzőnek:

Czáka Orsolya, Babeş-Bolyai Tudományegyetem (Szántó Báborka)

Gavlik István, a Kossuth Szövetség örökös tiszteletbeli elnökének különdíja a legmeggyőzőbb szónoknak: Czáka Orsolya, Babeş-Bolyai Tudományegyetem (Szántó Báborka)

Dudás Róbert Gyula különdíja a leghumorosabb szónoknak:

Poprádi Norbert, Károli Gáspár Református Egyetem (Tóth Etelka)

A Kossuth Szövetség különdíja Szénási Istvánné elnök asszony felajánlásából:

Szökrön Ágnes, Károli Gáspár Református Egyetem (Sólyom Réka)

A Szónok Születik retorikaiskola különdíja:

Bordás Ráhel, Károli Gáspár Református Egyetem (Tóth Etelka)

A Bárczi Géza Kiejtési Alapítvány díjazottjai a zárt é hangot ejtőknek:

András Előd, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszeredai Kar (Hubbes László-Attila)

Baliga Béla, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Kardos Kincső Ida, Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Székelyudvarhely (Mónus Dóra)

Gandis Csongor, Újvidéki Egyetem (Beke Ottó)

Milyen tanulság vonható le egy ilyen szónokversenyből? A versenyzők két területen: az előre megírt és megtanult beszédek elmondásában, valamint a rögtönzésben mutathatták meg képességeiket. A kötelező beszédek élményszerűsége a hallgatóság számára minden alkalommal abból fakad, hogy a versenyzők egyénien közelítenek ugyanahhoz a témához. Ez azonban nemcsak tanulság arra nézve, hogy minden ember másképpen gondolkodik, hanem komoly retorikai iskola is: egymás meghallgatásának iskolája, és mások – olykor a sajátunkkal szöges ellentétben álló – véleményének az elfogadása, az álláspontokról szóló eszmecsere megalapozása. A rögtönzés pedig tréning: a versenyzők szűk 30 perc alatt arra kényszerülnek, hogy megadott témában összegyűjtsék, majd hatásosan, nyelviileg minél jobban megformálva előadják a gondolataikat. A retorika gondolkodni és bizony beszélni is tanít: tanít arra, hogyan legyünk jó emberek – retorikailag és erkölcsileg egyaránt.

A Kossuth-szónokverseny szervezői ezúton is köszönik az Anyanyelv- és Kultúra Nemzetközi Társasága, valamint a Nemzeti Kulturális Alap adminisztratív segítségét és anyagi támogatását. Az NKA által biztosított támogatás lehetővé teszi, hogy 2016-os és 2017-es versenyek anyagait – összevont kötetben – megjelentethessük. Az értékes könyvjutalmak felajánlásáért a következő magánszemélyeket és kiadókat illeti a köszönet: Adamikné Jászó Anna, Akadémiai Kiadó, Dörömbözi János, Globoport Média Holding Kft., Holnap Kiadó, Kalligram Kiadó, Kossuth Kiadó, Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda, Magyar Nyelvőr Alapítvány. Köszönet illeti továbbá az ELTE TÓK Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének munkaközösségét, valamint a Kar hallgatóit, akik önzetlen segítségükkel hozzájárultak a verseny és a konferencia sikeréhez.

Pölcz, Ádám: A report on the 18th Kossuth Orator Contest in the Carpathian Basin

Az írás szerzőjéről

Pölcz Ádám

tanársegéd Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar, Budapest
polcz.adam[kukac]tok.elte.hu